

Esther van Fenema

Je komt erachter hoe je je moet aanpassen, met behoud van authenticiteit



MATS VAN SOOLINGEN

Net als de Griekse landschildpad

Na tien jaar vertrek ik bij het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC). Goed afscheid nemen is niet altijd makkelijk en is in onze psychiatrische spreekkamer zelfs regelmatig een ‘therapeutisch thema’.

Na afloop van een stage vragen we de aios altijd: wat ging er goed en wat kan er beter? Het is een goed moment om mijzelf die vraag nu ook te stellen.

Het LUMC bood mij de kans om me op diverse terreinen te ontplooiën. Boeiend klinisch werk, opleiding en onderzoek, het is allemaal voorhanden als een goedgevulde fruitmand op een patiëntenkamer.

De belangrijkste les die ik in de loop der jaren heb geleerd, is hoe je optimaal kunt functioneren binnen een organisatie. Wanneer pas je je aan en op welke momenten moet je júst je eigen koers bepalen? De Muziekpoli, een speciale polikliniek voor podiumkunstenaars met psychische klachten, was nooit ontstaan als ik alleen maar netjes binnen de lijntjes had gekleurd. Ik heb geen voorstellen ingediend en uitkomsten van vergaderingen afgewacht, maar ben op een dag gewoon begonnen met het zien van deze bijzondere patiëntenpopulatie.

In bredere zin geldt hetzelfde voor het jaarlijks terugkerende Depressiegala of het agenderen van de wachtlijstproblematiek in de ggz: soms moet je het gewoon doen, ook al roept dat weerstand op.

Een hiërarchisch systeem zoals het LUMC biedt een aantal belangrijke voordelen zoals houvast en grenzen, maar laat daarentegen weer minder ruimte voor out of the box initiatieven. Als je té ver buiten de lijntjes kleurt en de organisatie je tot de

orde roept na een te scherpe tweet of column, kom je erachter hoe je je moet aanpassen, maar wel met behoud van authenticiteit – een uitermate belangrijke strategische vaardigheid in de grote-mensenwereld.

Het is niet voor niks dat ik me altijd sterk verwant heb gevoeld met de Griekse landschildpad uit mijn jeugd die de hele dag langs de grenzen van de tuin kroop in de hoop dat er een gaatje was waardoor hij uit ‘het systeem’ kon ontsnappen.

Impulsief ontsnappen is gelukkig niet aan de orde, want het is een weloverwogen keuze om mijn wortels uit de grond te trekken en te onderzoeken hoe ik mijn talenten kan inzetten: als psychiater, als opiniemaker en hopelijk als ‘activist’ voor de (ggz-)zorg. Wat kan er beter? We leven in een tijd van grote onpersoonlijke systemen die overwoekerd zijn geraakt met protocollen, richtlijnen, rapporten en commissies. Voorbij een bepaald optimum vooral een teken van wantrouwen, verwaarlozing en gebrek aan betrokkenheid en echte verantwoordelijkheid.

Een mooie analogie is de angst van Veilig Verkeer Nederland dat de ruim 3 miljoen verkeersborden tot chaos en gevaarlijke situaties leiden, omdat de aandacht voortdurend wordt opgeëist door borden in plaats van dat automobilisten, motorrijders en fietsers op elkaar letten.

Als we willen dat de zorg blijft leven, dan zijn we verplicht om elke dag opnieuw het optimum te zoeken tussen conformisme en authenticiteit. Dat vraagt lef en betrokkenheid maar ook het vermogen om af en toe gecontroleerd conflicten aan te gaan.

Vaarwel en dank LUMC! ■